

ТЕОРЕТИЧНЕ ПІДҐРУНТЯ ПРОТИДІЇ КОРИСЛИВО-НАСИЛЬНИЦЬКИМ ЗЛОЧИНАМ ВІДНОСНО ІНОЗЕМЦІВ В УКРАЇНІ

Албул С. В., Домніцак Р. В.

Стаття присвячена питанням наукової розробленості проблем протидії корисливо-насильницьким злочинам відносно іноземців в Україні та основним напрямам їх наукових досліджень. У статті аналізуються основні положення сучасних наукових розробок у галузях кримінального права, кримінології, криміналістики, теорії оперативно-розшукової діяльності. Автори на підставі аналізу існуючих точок зору, результатів особистого дослідження виказують власне ставлення до означеного питання та пропонують якісно нові підходи до визначення перспективних напрямів протидії корисливо-насильницьким злочинам відносно іноземців в Україні.

Ключові слова: злочинність, іноземці, корисливо-насильницькі злочини, мотиви вчинення злочинів, оперативно-розшукова діяльність, протидія злочинам.

Статья посвящена вопросам научной разработанности проблем противодействия корыстно-насильственным преступлениям в отношении иностранцев в Украине и основным направлениям их научных исследований. В статье анализируются основные положения современных научных разработок в области уголовного права, криминологии, криминалистики, теории оперативно-розыскной деятельности. Авторы на основе анализа существующих точек зрения, результатов личного исследования выражают собственное отношение к указанному вопросу и предлагают качественно новые подходы к определению перспективных направлений противодействия корыстно-насильственным преступлениям в отношении иностранцев в Украине.

Ключевые слова: иностранцы, корыстно-насильственные преступления, мотивы совершения преступлений, оперативно-розыскная деятельность, преступность, противодействие преступлениям.

The article is devoted to the issues of scientific elaboration of the problems of counteraction to mercenary-violent crimes against foreigners in Ukraine and the main directions of their scientific research. The article analyzes the main provisions of modern scientific developments in the field of criminal law, criminology, criminology, the theory of operational-search activity. The authors, based on the analysis of existing points of view, the results of personal research, express their own attitude to this issue and offer qualitatively new approaches to the definition of promising areas of counteraction to selfish violent crimes against foreigners in Ukraine.

The authors analyze and present the main directions of further scientific research on the problems of countering mercenary and violent crimes against foreign citizens in Ukraine.

Key words: mercenary-violent crimes, reasons of committing crime, operative-search activity, criminality, counteraction crimes, foreigners.

Геополітичний курс України в Європейське співтовариство супроводжується підвищенням зацікавленості іноземних країн у нашій державі. Така зацікавленість виявляється не тільки в туристичній галузі, а й у розвитку всіх без виключення напрямів (науковий обмін, інвестиційні проекти, промислові та культурні стосунки тощо). Разом із тим протидією позитивним процесам інтеграції України виступають деструктивні чинники, одним із яких є сучасна злочинність, яка характери-

зується високим рівнем, несприятливою динамікою та структурою. Слід зазначити, що одним із міжнародних критеріїв оцінювання рівня цивілізованості держави, утвердження в ній європейських цінностей і демократичних ідеалів є стан законності та правопорядку, захищеність громадян від злочинних посягань. У наведеному контексті особливого значення набуває питання безпечності перебування іноземців в Україні.

Науковці стверджують, що сучасні кількісні та якісні зміни показників злочинності в Україні зумовлені значною кількістю факторів соціально-економічного, політичного, військового характеру [3, с. 14]: економічна нестабільність, правовий нігілізм, незадоволення населення результатами реформ у соціально-економічній сфері, слабкість правоохоронної системи тощо. Усі ці та інші чинники в умовах проведення антитерористичної операції (читай, гібридної війни), яка супроводжується неконтрольованим обігом вогнепальної зброї та вибухівки на території держави, призводять до кардинальних змін у характері злочинних посягань загальнокримінального спрямування в бік підвищення агресивності. Аналіз статистичних даних свідчить, що значний масив продовжують складати корисливо-насильницькі злочини: грабежі, розбої та вимагання. За період 2012-2016 рр. на території України було зареєстровано 232368 грабежів, 41298 розбоїв та 3648 вимагань [13]. Ми погоджуємося з точкою зору науковців, які стверджують, що корисливо-насильницька злочинність є на сьогодні однією з найбільших загроз для системи внутрішньої безпеки, життя та здоров'я, майна громадян будь-якої держави [1, с. 23].

Проблемні аспекти протидії корисливо-насильницьким злочинам привертати та продовжують привертати увагу значної кількості науковців – фахівців у галузі кримінального права, криміналістики, кримінального процесу, кримінології, оперативно-розшукової діяльності тощо. Аналіз їх наукових здобутків свідчить про значний внесок у формування напрямів протидії цим злочинам. Багатоплановість проблемних питань пояснює, на наш погляд, і різноплановість наукових розробок.

Кримінально-правові та кримінологічні аспекти протидії корисливо-насильницькій злочинності досліджувалися в роботах С.В. Албула, А.В. Андрушка, А.М. Бабенка, В.С. Батиргарєєвої, А.Ф. Белінського, В.А. Владимірова, Б.М. Головіна, С.В. Дьоменка, І.В. Іваненка, М.Г. Колодяжного, М.Й. Коржанського, С.В. Нікітенка, Д.В. Петрова, О.М. Поповича, В.І. Холостова, Н.В. Яницької та багатьох інших науковців.

Так, С.В. Албул у дисертації «Кримінологічна характеристика корисливо-насильницьких злочинів відносно іноземних громадян» досліджує комплекс питань щодо етіологічних, феноменологічних особливостей та закономірностей корисливо-насильницьких злочинів

відносно іноземців в Україні; вивчає природу, закономірності і особливості віктимізації і віктимності іноземців в Україні. Науковцем докладно висвітлюється комплекс питань теоретичного і практичного характеру, пов'язаних із розробленням організаційно-правових заходів боротьби зі злочинністю відносно іноземців, надано кримінологічну характеристику корисливо-насильницьких злочинів відносно іноземних громадян в Україні, розкрито їх чинники, рівні, структура та географія, викладено аналіз стану латентності, а також розкрито відомості щодо особи злочинця та жертви злочину [2]. У дисертаційному дослідженні, а також у низці наукових праць («Насильство при вчиненні корисливо-насильницьких злочинів проти власності»; «Корисливо-насильницькі злочини відносно іноземців в Україні: кримінологічний аналіз» тощо) С.В. Албул, досліджуючи особливості вчинення корисливо-насильницьких злочинів відносно іноземців в Україні, розглядає й кореляційну залежність динаміки таких злочинів від рівнів міграційних процесів, виокремлює їх регіональну специфіку, що певним чином стосується й предмету нашого дослідження.

Загальним питанням запобігання злочинам у туристичній галузі присвячена ґрунтовна монографія А.В. Андрушка «Злочинність у сфері туристичного бізнесу: кримінологічна характеристика та запобігання» (2016 р.) [6]. Дослідження В.С. Батиргарєвої були присвячені питанням кримінологічної характеристики та попередження розбоїв, поєднаних із проникненням у житло [8]. У свою чергу, сфера наукових інтересів Б.М. Головкина охоплювала феномен, детермінацію та напрями запобігання корисливо-насильницької злочинності в Україні [11]. Питанням, що стосуються кримінологічного аналізу злочинності корисливо-насильницької спрямованості, її ознак, детермінації та соціальної зумовленості присвячені ґрунтовні праці таких науковців, як А.Ф. Белінський та М.Й. Коржанський («Корислива злочинна діяльність», 1998 р.) [16], С.В. Нікітенко («Профілактика корисливих та корисливо-насильницьких злочинів, скоєних жінками на тлі наркоманії», 2004 р.) [20], О.М. Попович («Кримінологічна характеристика групових корисливо-насильницьких злочинів та їх попередження органами внутрішніх справ», 2000 р.) [25].

Кримінально-правовим аспектам кваліфікації та відповідальності за корисливо-насильницькі злочини присвячені роботи В.А. Владимірова і В.І. Холостова [10]. Проблемним аспектам кримінально-правового та кримінологічного аналізу окремих видів корисливо-насильницьких злочинів присвячують свої наукові доробки такі вітчизняні вчені, як С.В. Дьоменко («Вимагання: кримінально-правовий та кримінологічний аналіз», 2006 р.) [12], І.В. Іваненко («Бандитизм: кримінологічне та кримінально-правове дослідження», 2003 р.) [14], М.Г. Колодяжний («Кримінологічна характеристика та запобігання вимаганням, поєднаним із насильством», 2010 р.) [15], Д.В. Петров («Кримінологічна характеристика та запобігання грабеджам і розбоям, що вчиняються неповнолітніми у громадських місцях», 2015 р.) [23], Н.В. Яницька («Групова корисливо-насильницька злочинність молоді і її попередження», 2000 р.) [30].

Суттєвий внесок у вирішення актуальних проблем протидії корисливо-насильницьким злочинам у різні часи внесли вчені-криміналісти та процесуалісти: Ю.П. Аленін, Б.Ю. Бистрицький, І.Л. Калімбет, П.К. Кривошеїн, Ю.А. Кричун, В.М. Мельничок, В.В. Тіщенко,

А.В. Хірсін, Г.В. Щербакова та інші. Серед вітчизняних науковців-криміналістів слід визначити роботи таких вчених, як Ю.П. Аленін («Про класифікацію очагів корисливо-насильницьких злочинів», 1993 р.) [5], П.К. Кривошеїн («Розслідування розбійних нападів», 1990 р.) [17], В.В. Мельничок («Розслідування вимагання в сучасних умовах», 1998 р.) [19], які присвячені питанням комплексного криміналістичного аналізу корисливо-насильницьких злочинів та методикам їх розслідування на той час.

На наш погляд, особливої уваги, з огляду на предмет нашого дослідження, заслуговують наукові праці професора В.В. Тіщенка: «Криміналістична характеристика корисливо-насильницької злочинної діяльності» (1993 р.), «Правові та організаційні можливості використання відомостей, отриманих у ході оперативно-розшукових заходів, для розкриття корисливо-насильницьких злочинів» (1999 р.), «Механізм вчинення корисливо-насильницьких злочинів» (2000 р.), «Корисливо-насильницькі злочини: криміналістичний аналіз» (2002 р.) та дисертаційне дослідження на здобуття наукового ступеню доктора юридичних наук «Концептуальні основи розслідування корисливо-насильницьких злочинів» (2003 р.) [27]. Серед значних доробок науковця слід відмітити розроблення поняття криміналістичної характеристики корисливо-насильницьких злочинів, аналіз її структури та елементів (суб'єктів, об'єктів, обстановки та механізму вчинення), вироблення теоретичної концепції та принципів розроблення приватних методик розслідування таких злочинів. При цьому розслідування розглядається автором як системна інформаційно-пізнавальна діяльність та як діяльність організаційно-управлінська. Крім цього, знайшли свій подальший розвиток такі напрями, як криміналістичний аналіз слідчих ситуацій (оцінка первинної інформації на момент порушення кримінальної справи, висування та перевірка версій тощо), вирішення типових завдань початкового етапу розслідування корисливо-насильницьких злочинів, організація взаємодії слідчих з органами дізнання, програмування подальшого етапу розслідування корисливо-насильницьких злочинів.

Заслуговують на увагу й дисертаційні дослідження, підготовлені Ю.А. Кричуном («Основи виявлення та розслідування корисливо-насильницьких злочинів» (2005 р.) [18]), А.В. Хірсином («Криміналістичне забезпечення розслідування корисливо-насильницької організованої злочинної діяльності» (2006 р.) [28]) та Г.В. Щербаковою («Початковий етап розслідування розбоїв, вчинених із метою заволодіння приватним майном громадян» (2006 р.) [29]). Разом із тим слід зазначити, що вказані наукові праці стосовно процесуальних особливостей розслідування корисливо-насильницьких злочинів та його криміналістичного забезпечення були підготовлені за часів чинності старого Кримінально-процесуального кодексу України. За період чинності Кримінального процесуального кодексу України, прийнятого Верховною Радою України 13 квітня 2012 р., були підготовлені наукові дослідження Б.Ю. Бистрицького «Розслідування грабеджів, учинених неповнолітніми» (2016 р.), І.Л. Калімбета «Розслідування групових корисливо-насильницьких злочинів неповнолітніх» (2017 р.), які, хоча і враховували положення нового процесуального закону, але стосувалися лише певної категорії кримінальних правопорушень.

За різні часи питанням організації і тактики протидії корисливо-насильницьким злочинам були присвячені праці багатьох науковців у галузі оперативно-розшукової діяльності, серед яких слід відзначити докторів юридичних наук: К.В. Антонова, О.М. Бандурки, В.О. Біляєва, М.П. Водько, В.Я. Горбачевського, М.Л. Грібова, Е.О. Дідоренка, О.Ф. Долженкова, В.П. Захарова, І.П. Козаченка, Д.Й. Никифорчука, В.Л. Ортинського, О.О. Подобного, М.Б. Саакяна, М.В. Стацка, В.Є. Тарасенка, Р.В. Тарасенка, В.В. Шендрика. Окремим оперативно-розшуковим аспектам вказаної проблематики присвячені роботи А.В. Баб'яка, В.А. Грабельникова, О.О. Дерев'ягіна, О.І. Козаченка, А.Г. Лісового, В.Б. Любчика, О.В. Нікітіна, В.В. Приловського, В.М. Рудіка, В.М. Сілюкова, В.Г. Телійчука та інших.

Питання оперативно-розшукової протидії корисливо-насильницьким злочинам тривалий час ставали предметом наукових розробок вчених. З урахуванням часу підготування цих робіт, криміногенної ситуації того часу, чинного законодавства та інших аспектів на сьогодні більшість із них становить виключно теоретичну цінність, як базовий потенціал та підґрунтя для порівняльного аналізу. Так, інтерес представляють роботи В.А. Пашковського «Проблеми боротьби з крадіжками, грабежами та розбоями», яка була видана в 1980 р. [22], Б.П. Смагоринського «Оперативно-розшукова тактика та організація розкриття крадіжок, грабежів, розбійних нападів та шахрайств», видана в 1986 р. [26]. Докладно надаючи оперативно-розшукову характеристику цим злочинам, науковці пропонують конкретні рекомендації щодо протидії оперативно-розшуковими заходами. У свою чергу, безпосередньо тактичним питанням оперативно-розшукового попередження та розкриття злочинних посягань на майно іноземців було присвячено наукову працю Ю.М. Худякова та Е.П. Вечерніна «Попередження та розкриття посягань на особисте майно іноземних громадян», яка була видана в 1988 р. у Всесоюзному науково-дослідному інституті МВС СРСР, що існував на той час [9].

На теренах незалежної України значна кількість учених досліджувала проблемні питання оперативно-розшукової протидії корисливо-насильницьким злочинам як на рівні дисертаційних робіт, так і на рівні наукових статей та навчальних посібників. Значний внесок у розробку наукових засад оперативно-розшукової протидії корисливо-насильницьким злочинам зробив професор О.О. Подобний. Підготовлене ним у 2013 р. дисертаційне дослідження на здобуття наукового ступеню доктора юридичних наук було присвячено теоретичним, правовим та організаційно-тактичним основам оперативно-розшукової діяльності органів внутрішніх справ у боротьбі з корисливо-насильницькою організованою злочинністю [24]. На концептуальному рівні ним окреслено основні кримінологічні підходи щодо боротьби з корисливо-насильницькою організованою злочинністю; визначено межі кримінально-правової регламентації боротьби з корисливо-насильницькою організованою злочинністю; обґрунтовано місце оперативно-розшукової боротьби з корисливо-насильницькою організованою злочинністю в загальній теорії оперативно-розшукової діяльності; визначено співвідношення оперативно-розшукової та кримінально-процесуальної діяльності в сучасних умовах реформування кримінального судочинства; запропоновано зміст

оперативно-розшукової характеристики корисливо-насильницької організованої злочинності; класифіковано корисливо-насильницькі організовані злочинні угруповання, визначено їх структурну побудову; окреслено соціально-психологічні особливості учасників корисливо-насильницьких організованих злочинних угруповань, запропоновано найбільш суттєві критерії класифікації конфліктів, що виникають у таких угрупованнях; обґрунтовано значення і взаємозв'язок субкультури та інфраструктури корисливо-насильницької організованої злочинності; систематизовано історичні етапи розвитку оперативних підрозділів із боротьби з корисливо-насильницькою організованою злочинністю; окреслено чинну систему й структуру оперативних підрозділів із боротьби з корисливо-насильницькою організованою злочинністю, їх вади та напрями оптимізації; виявлено недоліки у визначенні завдань та функцій системи оперативних підрозділів із боротьби з корисливо-насильницькою організованою злочинністю; визначено компетенцію працівників оперативних підрозділів, що здійснюють боротьбу з корисливо-насильницькою організованою злочинністю; окреслено проблеми взаємодії та координації оперативних підрозділів у боротьбі з корисливо-насильницькою організованою злочинністю; визначено суб'єктів, об'єкти і пошукові ознаки оперативного пошуку корисливо-насильницької організованої злочинності, а також поняття, суб'єкти, види, завдання та перспективні напрями правоохоронної розвідки в зазначеній сфері; запропоновано шляхи вирішення сучасних проблем оперативної розробки корисливо-насильницьких організованих злочинних угруповань, окреслено завдання такої розробки та умови їх реалізації; обґрунтовано напрями оптимізації документування корисливо-насильницької організованої злочинної діяльності; класифіковано операції з реалізації матеріалів оперативної розробки корисливо-насильницьких організованих злочинних угруповань; визначено сутність оперативно-розшукового забезпечення кримінального судочинства в провадженні про корисливо-насильницьку організовану злочинну діяльність [24].

Питанням протидії корисливо-насильницьким злочинам присвятив свої наукові праці професор Д.Й. Нікіфорчук («Оперативно-розшукова характеристика бандізму», 2000 р., «Боротьба оперативних підрозділів МВС України з бандитськими формуваннями», 2000 р., «Організація і тактика оперативної розробки бандітських формувань», 2002 р., «Протидія грабежам оперативними підрозділами МВС України», 2011 р. [21]).

Тактичні аспекти оперативно-розшукової протидії окремим видам корисливо-насильницьких злочинів присвячені праці А.В. Баб'яка, М.В. Стацка, В.В. Шендрика [7]. Питанням оперативно-розшукової протидії злочинам протилежності, зокрема корисливо-насильницьким, вчиненим у районі проведення антитерористичної операції, аналізуються в колективній монографії С.В. Албула, О.Ю. Анциферова, В.В. Шендрика, Я.В. Стрелюка «Теоретично-прикладні засади протидії підрозділами карного розшуку злочинам проти власності в районі проведення антитерористичної операції» [4].

Необхідно, на наш погляд, вказати значну кількість дисертаційних досліджень, серед яких роботи: М.Г. Богуславського «Організація і тактика оперативної розробки організованих злочинних груп корисливо-насильницького спрямування (за матеріалами

підрозділів ГУБОЗ МВС України)», К.В. Драчової «Протидія грабездам та розбоям, які вчиняють неповнолітніми», О.І. Козаченка «Попередження та розкриття грабездів, поєднаних із проникненням у житло, інше приміщення чи сховище», А.Г. Лісового «Організація й тактика попередження та розкриття розбійних нападів на об'єкти, що знаходяться під охороною (за матеріалами підрозділів карного розшуку МВС України)», В.В. Плукар «Тактичні основи розкриття розбоїв, вчинених організованими групами», В.В. Приловського «Організаційно-тактичні основи діяльності карного розшуку щодо попередження та розкриття корисливо-насильницьких злочинів», В.М. Рудіка «Оперативно-розшукове забезпечення кримінального судочинства в справах про корисливо-насильницькі злочини», В.О. Сілюкова «Організація і тактика розкриття серійних розбійних нападів», В.Г. Телійчука «Особливості попередження та розкриття оперативними підрозділами МВС України розбійних нападів на квартири громадян», В.В. Черепушак «Взаємодія підрозділів карного розшуку з органами досудового слідства в протидії корисливо-насильницьким злочинам». Разом із тим, незважаючи на жвавий науковий інтерес до проблемних аспектів оперативно-розшукової протидії корисливо-насильницьким злочинам, питання правових та організаційно-тактичних засад протидії корисливо-насильницьким злочинам відносно іноземців в Україні потребують, за нашим переконанням, подальших ґрунтовних досліджень.

Вивчення дисертаційних і монографічних досліджень останніх років свідчить про недостатню розробленість загальних теоретичних та організаційно-тактичних питань протидії корисливо-насильницьким злочинам відносно іноземців в Україні. На сьогодні залишаються невизначеними і нерозробленими: питання нормативно-правового регулювання протидії корисливо-насильницьким злочинам відносно іноземців в Україні; визначення особливостей оперативно-розшукової характеристики корисливо-насильницьких злочинів відносно іноземців в Україні; зміст та недоліки інформаційно-аналітичного забезпечення протидії корисливо-насильницьким злочинам відносно іноземців в Україні; напрями внутрішньої та зовнішньої взаємодії підрозділів карного розшуку в протидії корисливо-насильницьким злочинам відносно іноземців в Україні; тактичні особливості оперативно-розшукових заходів із протидії корисливо-насильницьким злочинам відносно іноземців; особливості використання негласних працівників у протидії корисливо-насильницьким злочинам відносно іноземців. Це вказує на актуальність та необхідність розв'язання наукового завдання, що полягає в розробленні сучасних напрямів організації і тактики протидії корисливо-насильницьким злочинам відносно іноземців в Україні та розробленні на їх основі науково обґрунтованих практичних рекомендацій.

Література

1. Албул С.В. Корисливо-насильницькі злочини відносно іноземців в Україні: кримінологічний аналіз: монографія. Одеса: Видавець Букаєв В.В., 2009. 144 с.
2. Албул С.В. Кримінологічна характеристика корисливо-насильницьких злочинів відносно іноземних громадян: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право. Одеса: ОНЮА, 2005. 194 с.

3. Албул С.В. Протидія кримінальним правопорушенням підрозділами карного розшуку МВС України. Одеса: ОДУВС, 2015. 354 с.

4. Албул С.В. Теоретично-прикладні засади протидії підрозділами карного розшуку злочинам проти власності у районі проведення антитерористичної операції: монографія / за загальною редакцією С.М. Гусарова. Харків: ХНУВС, 2015. 356 с.

5. Аленин Ю.П. О классификации очагов корыстно-насильственных преступлений // Актуальные проблемы уголовного процесса и криминалистики на современном этапе: межвузовский сборник научных трудов. Одесса: ОГУ им. И. И. Мечникова, 1993. С. 56-61.

6. Андрушко А.В. Злочинність у сфері туристичного бізнесу: кримінологічна характеристика та запобігання: монографія. Ужгород: ІВА, 2016. 218 с.

7. Баб'як А.В. Теорія і практика протидії вимагання оперативними підрозділами органів внутрішніх справ України: монографія. Львів: Галицька видавнича спілка, 2012. 246 с.

8. Батиргарєєва В.С. Кримінологічна характеристика та попередження розбоїв, поєднаних з проникненням у житло: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право. Харків, 2002. 20 с.

9. Вечернин Э.П. Предупреждение и раскрытие посягательств на личное имущество иностранных граждан. М.: ВНИИ МВД СССР, 1988. 156 с.

10. Владимиров В.А. Ответственность за грабеж и личность грабителя: учебное пособие. М.: ВНИИ МВД СССР, 1976. 340 с.

11. Головкин Б.М. Корислива насильницька злочинність в Україні: феномен, детермінація, запобігання: монографія. Харків: Право, 2011. 440 с.

12. Дьоменко С.В. Вимагання: кримінально-правовий та кримінологічний аналіз: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право. Київ, 2006. 20 с.

13. Злочинність в Україні. Основні показники стану та структури злочинності за 2012-2016 роки: статистичний збірник. К.: ВПЦ МВС України, 2016. 201 с.

14. Іваненко І.В. Бандитизм: кримінологічне та кримінально-правове дослідження: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право. Одеса, 2003. 20 с.

15. Колодязний М.Г. Кримінологічна характеристика та запобігання вимаганням, поєднаним із насильством: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право. Харків, 2010. 20 с.

16. Коржанський М.І. Корислива злочинна діяльність: монографія. К.: Генеза, 1998. 358 с.

17. Кривошеин П.К. Расследование разбойных нападений. К.: РИО МВД УССР, 1990. 218 с.

18. Кричун Ю.А. Основы выявления та розслідування корисливо-насильницьких злочинів: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 21.07.04. – оперативно-розшукова діяльність. Одеса: ОЮІ ХНУВС, 2005. 20 с.

19. Мельничок В.М. Розслідування вимагання в сучасних умовах: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза. Київ, 1998. 20 с.

20. Нікітенко С.В. Профілактика корисливих та корисливо-насильницьких злочинів, скоєних жінками на тлі наркоманії: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право». Харків: ХНУВС, 2004. 214 с.

21. Никифорчук Д.І. Протидія грабездам оперативними підрозділами МВС України: навчальний посібник / за заг. ред. О.М. Джужі. Хмельницький: ХНУ, 2011. 115 с.

22. Пашковский В.А. Проблемы борьбы с кражами, грабежами и разбоями: учебное пособие. М.: ВНИИ МВД СССР, 1980. 280 с.

23. Петров Д.В. Кримінологічна характеристика та запобігання грабегам і розбоям, що вчиняються неповнолітніми у громадських місцях: дис. ...канд. юрид. наук: 12.00.08. – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право. Київ: Національна академія прокуратури України, 2015. 255 с.

24. Подобний О.О. Теоретичні, правові та організаційно-тактичні основи оперативно-розшукової діяльності органів внутрішніх справ у боротьбі з корисливо-насиленою організованою злочинністю: автореф. ...дис. д-ра юрид. наук: 12.00.09. – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність. Одеса: НУ «Одеська юридична академія», 2013. 40 с.

25. Попович О.М. Криминологическая характеристика групповых корыстно-насильственных преступлений и их предупреждение органами внутренних дел: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. – уголовное право и криминология; уголовно-исполнительное право. М., 2000. 165 с.

26. Смагоринский Б.П. Оперативно-розыскная тактика и организация раскрытия краж, грабежей, разбойных нападения и мошенничеств. Минск: МВШ МВД СССР, 1986. 78 с.

27. Тіщенко В.В. Концептуальні основи розслідування корисливо-насиленої злочинності: дис. ... д-ра юрид.

наук: 12.00.09. – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність. Одеса: ОНЮА, 2003. 445 с.

28. Хірсін А.В. Криміналістичне забезпечення розслідування корисливо-насиленої організованої злочинної діяльності: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.09. – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність. К.: КНУВС, 2006. 291 с.

29. Щербакова Г.В. Початковий етап розслідування розбоїв, вчинених з метою заволодіння приватним майном громадян: дис. ...канд. юрид. наук: 12.00.09. – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність. К.: КНУВС, 2006. 200 с.

30. Яницька Н.В. Групова корисливо-насиленої злочинності молоді і її попередження: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право. Київ, 2000. 20 с.

*Албул С. В.,
кандидат юридичних наук, доцент,
перший проректор*

Одеського державного університету внутрішніх справ

*Домніцак Р. В.,
ад'юнкт*

Одеського державного університету внутрішніх справ